

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

ĐINH THỊ HỒNG HẠNH

ĐẶC ĐIỂM TRUYỆN NGẮN PHAN THỊ VÀNG ANH

Chuyên ngành: Văn học Việt Nam

Mã số: 60.22.34

LUẬN VĂN THẠC SĨ VĂN HỌC

Thái Nguyên, 2012

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

ĐINH THỊ HỒNG HẠNH

ĐẶC ĐIỂM TRUYỆN NGẮN PHAN THỊ VÀNG ANH

Chuyên ngành: Văn học Việt Nam

Mã số: 60.22.34

LUẬN VĂN THẠC SĨ VĂN HỌC

Hướng dẫn khoa học: PGS.TS Vũ Tuấn Anh

Thái Nguyên, 2012

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đề tài luận văn khoa học: ***“Đặc điểm truyện ngắn Phan Thị Vàng Anh”*** với các số liệu, kết quả nghiên cứu trong luận văn là trung thực và chưa từng được ai công bố trong bất cứ công trình nào khác, hoàn toàn là công trình nghiên cứu của tôi.

Tác giả

Đinh Thị Hồng Hạnh

LỜI CẢM ƠN

Em xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc nhất đến PGS.TS Vũ Tuấn Anh - người thầy đã tận tình hướng dẫn, truyền đạt những kiến thức và kinh nghiệm quý báu để em có thể hoàn thành luận văn này.

Em xin bày tỏ lòng biết ơn chân thành đến các thầy cô giáo Khoa Ngữ Văn, khoa Sau Đại học - Đại học Thái Nguyên đã nhiệt tình giảng dạy và giúp đỡ em trong suốt quá trình học tập và nghiên cứu tại trường.

Cuối cùng, tôi xin bày tỏ lòng biết ơn tới toàn thể gia đình, bạn bè đã luôn cổ vũ, động viên tôi trong suốt thời gian qua!

Trong quá trình thực hiện luận văn do còn hạn chế về mặt thời gian, kinh phí cũng như trình độ chuyên môn nên không tránh khỏi những thiếu sót. Rất mong nhận được những ý kiến quý báu của các thầy cô giáo, các nhà khoa học, cùng bạn bè!

Tôi xin chân thành cảm ơn!

Thái Nguyên, ngày tháng năm 2012

Tác giả

Đinh Thị Hồng Hạnh

MỤC LỤC

	Trang
Lời cam đoan.....	i
Lời cảm ơn.....	ii
Mục lục.....	iii
PHẦN MỞ ĐẦU	1
1- Lý do chọn đề tài	1
2- Lịch sử vấn đề.....	2
3- Đối tượng, phạm vi nghiên cứu	5
4- Phương pháp nghiên cứu	6
5- Cấu trúc luận văn	7
6- Đóng góp của luận văn	7
PHẦN NỘI DUNG	8
Chương 1: CẢM HỨNG CHỦ ĐẠO TRONG TRUYỆN NGẮN PHAN	
THỊ VÀNG ANH	8
1.1. Cảm hứng bao quát: <i>Khi người ta trẻ</i>	8
1.2. Phơi bày những mâu thuẫn trong cuộc sống và xung đột tâm lý của tuổi trẻ thời đại	17
1.3. Tuổi trẻ đương đại: Sự chọn lựa và dần thân.....	24
Chương 2: CÁC KIỂU DẠNG NHÂN VẬT TIÊU BIỂU TRONG	
TRUYỆN NGẮN PHAN THỊ VÀNG ANH	30
2.1. Kiểu nhân vật nhiều trải nghiệm.....	31
2.2. Nhân vật cô đơn, hoài nghi, bất lực	37
2.3. Nhân vật cá tính, “góc cạnh”	44
2.4. Nghệ thuật xây dựng nhân vật	48
2.4.1. Xây dựng nhân vật thông qua những điểm cá biệt.	49
2.4.2. Nghệ thuật miêu tả tâm lý nhân vật	52

Chương 3: ĐẶC ĐIỂM NGÔN TỪ, GIỌNG ĐIỆU TRONG TRUYỆN	
NGÂN PHAN THỊ VÀNG ANH.....	58
3.1. Ngôn ngữ nhà văn (người kể chuyện).....	58
3.2. Ngôn ngữ nhân vật.....	61
3.2.1. Ngôn ngữ đối thoại.....	62
3.2.2. Ngôn ngữ độc thoại.....	66
3.3. Giọng điệu.....	69
3.3.1. Cảm hứng phê phán chi phối và làm nên giọng điệu châm biếm, mỉa mai, suồng sã.....	71
3.3.2. Giọng điệu dằn vặt, hoài nghi, bất lực.....	76
PHÂN KẾT LUẬN.....	80
THƯ MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	84

PHẦN MỞ ĐẦU

I- LÝ DO CHỌN ĐỀ TÀI

1- Trong sự vận động của văn xuôi đương đại, truyện ngắn mặc dù là một “*thể loại nhỏ*” nhưng lại phát triển khá mạnh mẽ và dành được nhiều thành tựu rõ nét. Truyện ngắn Việt Nam thời kì đổi mới gây được sự chú ý của đông đảo độc giả bởi hàng loạt những cây bút trẻ với sức viết dồi dào và không ngừng sáng tạo. Đây là thời kì trong giới cầm bút có sự thức tỉnh sâu sắc về ý thức cá nhân. Mỗi người viết đều muốn có những tìm tòi riêng về tư tưởng và nghệ thuật. Vì thế, trong đời sống văn học xuất hiện hàng loạt cá tính, phong cách độc đáo.

2- Mỗi nghệ sĩ cảm nhận về thế giới hiện thực khách quan khác nhau nên sự tái hiện, phản ánh cũng khác nhau. Căn cứ duy nhất để khảo sát, nhận diện bức tranh hiện thực của họ chính là tác phẩm nghệ thuật. Dấu ấn riêng là nền tảng để họ xây dựng thế giới nghệ thuật của mình, tạo ra những dấu hiệu thẩm mỹ độc đáo làm nên phong cách nhà văn. Phan Thị Vàng Anh là một trong những nhà văn trẻ của nền văn học Việt Nam hiện đại bên cạnh những tên tuổi nổi bật như Nguyễn Ngọc Tư, Y Ban, Nguyễn Bình Phương, Nguyễn Thị Thu Huệ, Ngô Phan Lưu vv... Tuy mới xuất hiện nhưng Phan Thị Vàng Anh đã được nhiều người biết đến với nhiều thể loại khác nhau như thơ ca, truyện ngắn, kịch bản phim, tiểu phẩm, tạp bút... và gần đây nhất là thể loại phim tài liệu hiện đại. Trong gương mặt đa năng ấy luôn hiện diện một cây bút sắc sảo, tinh tế và đầy tinh thần đương đại. Chỉ trong một thời gian ngắn Phan Thị Vàng Anh đã liên tiếp nhận được nhiều giải thưởng cho tác phẩm thuộc các thể loại :

Giải thưởng của Hội Nhà văn Việt Nam năm 1994 cho tập truyện ***Khi người ta trẻ***.

Giải nhất truyện rất ngắn của tạp chí *Thế Giới Mới* -1995 cho tác phẩm *Hoa muôn*.

Giải thưởng của Hội nhà văn Hà Nội cho tập thơ *Gửi VB*.

3- Chọn đề tài **Đặc điểm truyện ngắn Phan Thị Vàng Anh**, luận văn muốn làm nổi bật giá trị tư tưởng cũng như nghệ thuật độc đáo trong sáng tác của nhà văn trẻ này.

II- LỊCH SỬ VẤN ĐỀ

1- Phan Thị Vàng Anh sinh năm 1968, là con gái của nhà thơ Chế Lan Viên và nhà văn Vũ Thị Thường. Tốt nghiệp Đại học Y Khoa, trở thành bác sĩ đa khoa, song Phan Thị Vàng Anh lại chọn cho mình con đường văn chương. Một tài năng trẻ, một cây bút nhà nòi sớm định hình ngay từ tập truyện đầu tay, Phan Thị Vàng Anh đã và đang trở thành cây bút sáng giá của văn học Việt Nam đương đại, góp phần tạo nên diện mạo mới cho văn chương từ sau 1986.

Phan Thị Vàng Anh đến với văn học đầu tiên là làm thơ, viết nhiều và viết rất tự nhiên. Vàng Anh viết truyện in báo *Khăn Quàng Đỏ*. Ngay sau khi tốt nghiệp Đại học Y Khoa, Vàng Anh cho xuất bản tập truyện *Khi người ta trẻ* và tập truyện lập tức gây dư luận. Cuốn này được tặng thưởng của Hội nhà văn Việt Nam năm 1994. Hai năm sau chị trở thành hội viên Hội nhà văn.

Phan Thị Vàng Anh từng được đánh giá “là một cây bút truyện ngắn biến ảo, lúc trang nghiêm, lúc sắc ngọt, lúc đăm đuối....Văn Phan Thị Vàng Anh là lối văn tung phá mang dấu ấn của kẻ trưởng thành...” (15.6). “Vàng Anh có sự tư duy chính xác...tư duy của nàng nhanh như tia chớp, sắc như dao và nhọn hoắt như một cây kim...”.

Các tác phẩm chính:

Khi người ta trẻ (Tập truyện 1993) đã được dịch và xuất bản tại Pháp.

Ở nhà (Truyện vừa- 1994)

Hội chợ (Tập truyện- 1995)

Nhân trường hợp chị Thỏ bông(Tản văn dưới bút danh Thảo Hảo)

Gửi VB(Tập thơ- 2006)

Trong phường Thành Công, có làng Thành Công(Phim tài liệu)

Phát huy được ưu thế của thể loại truyện ngắn là ngắn gọn, linh hoạt, nhanh nhạy, tác phẩm của Phan Thị Vàng Anh đã gây được tiếng vang trước hàng ngàn độc giả. Nó luôn áp sát hiện thực cuộc sống, phản ánh và nêu ý kiến của nhà văn trước những vấn đề xã hội mới mẻ, nóng bỏng đang đặt ra hàng ngày, hàng giờ. Văn phong súc tích mà sắc sảo, thâm thúy. Việc nghiên cứu tác phẩm của nhà văn giúp chúng ta có thêm cơ sở khoa học để khẳng định sự thành công của cây bút trẻ này.

2- Sáng tác văn chương nói chung, truyện ngắn nói riêng từ thập kỉ 90 trở lại đây đã được khởi sắc bởi những người viết trẻ. Họ chính là lực lượng hùng hậu và rất quan trọng để tạo nên luồng gió mới cho các sáng tác văn học thế kỉ XXI. Do vậy, những tác phẩm vừa ra đời của các nhà văn cũng đều là mối quan tâm của độc giả và giới phê bình. Phan Thị Vàng Anh là một trong số những nhà văn mà các tác phẩm vừa được xuất bản đã thu hút ngay sự chú ý của dư luận.

Tác giả Bùi Việt Thắng trong “ *Truyện ngắn hôm nay*” đã có cái nhìn khái quát khá đầy đủ về truyện ngắn đương đại. Ông cho rằng trong lĩnh vực sáng tác truyện ngắn có bốn thế hệ đang cùng chung sức tôn tạo nên một nền truyện ngắn Việt Nam thời hiện đại. Với sức trẻ họ hăm hở say sưa viết như một thôi thúc nội tâm tâm cháy bỏng không cưỡng lại được.

Nhận xét về con người Phan Thị Vàng Anh, tác giả Lê Hoàng trong chuyên mục *Làng văn nghệ* có viết : “*Vàng Anh là một thiếu nữ không đẹp cũng không xấu, không béo cũng không gầy, không cao cũng không thấp, không trắng cũng không đen. Nhưng chắc chắn rằng không ngu mà thông minh. Thậm chí quá thông minh...hãy cẩn thận khi tranh luận với nàng....Vàng Anh có sự tư duy*

chính xác mà tất cả đàn ông đều thèm khát. Tư duy của nàng nhanh như tia chớp, sắc như dao và nhọn hoắt như một cây kim”. Lê Hoàng đánh giá rất cao về con người, tính cách, tài năng Phan Thị Vàng Anh. Sáng tác của Phan Thị Vàng Anh ngay từ khi ra đời đã nhận được không ít ý kiến đánh giá từ phía các nhà phê bình cũng như bạn đọc.

Tác giả Huỳnh Phan Anh trong cuốn ***Không gian và khoảnh khắc văn chương*** viết: “Hai tập truyện ra đời trong khoảng cách hai năm, mỏng mảnh như nhau, bao gồm những truyện thường ngắn, có khi rất ngắn, bấy nhiêu cho một thế giới đang hình thành, sinh sôi nảy nở, một thế giới không ngớt trở về trên những trang giấy đang kêu gọi, bổ sung cho nhau, vẫn là nó nhưng không đơn giản là nó, bởi nó luôn được vén mở, soi rọi thêm, nó luôn tìm kiếm những bến bờ và những chiều sâu mới”.

Truyện ngắn của Phan Thị Vàng Anh có những khác lạ về kết cấu, xây dựng nhân vật, nghệ thuật trần thuật, ngôn từ, giọng điệu...Chính sự khác lạ ấy ít nhiều tạo nên một “hiện tượng văn học” của giới cầm bút trẻ.

Qua truyện ngắn Phan Thị Vàng Anh, chúng ta thấy được khả năng quan sát và khái quát hoá hiện thực cuộc sống bằng sự cảm nhận giàu tính triết lí. Văn phong trẻ trung, hiện đại, ngôn ngữ đa thanh phong phú.

Nhà văn Nguyễn Khải từng khen Phan Thị vàng Anh một câu ngắn: “*Nguyễn Huy Thiệp mặc váy*”. Tác giả Huỳnh Như Phương, Vương Trí Nhàn...cũng có những bài viết ghi nhận và đánh giá cao tài năng của Phan Thị Vàng Anh.

3- Truyện ngắn Phan Thị Vàng Anh cũng là đối tượng nghiên cứu của một số luận văn Thạc sĩ như ***Phong cách truyện ngắn hai cây bút nữ Phan Thị Vàng Anh và Nguyễn Ngọc Tư*** (tác giả Ngô Thị Diễm Hồng- ĐHSPT Hà Nội 2009), ***Cảm hứng giấu nhại trong sáng tác của Phan Thị Vàng Anh*** (tác giả Nguyễn Thị Thu Hằng- ĐHSPT Hà Nội 2006). Nhìn chung, các bài báo, công